

ACȚIUNI ALE STATULUI ROMAN PENTRU OBTINEREA INDEPENDENȚEI (1866—1876)

de ELENA PALANCEANU

Independența națională a constituit un ideal permanent al luptei poporului român, o înaltă năzuință spre care a aspirat și pentru care a acționat fiecare generație, un obiectiv pentru îndeplinirea căruia nu s-au cruțat nici eforturi, nici sacrificii. În epoca modernă, în special după constituirea statului național român, lupta poporului nostru pentru redobândirea independenței s-a intensificat și a căpătat un caracter mai complex, domniitorul Unirii și colaboratorii săi apropiați desfășurând o activitate susținută pentru afirmarea internațională a țării, pentru întărirea autonomiei sale, în care se făcea puternic simțită tendința spre independență și suveranitate națională.

Aspirațiile spre independență ale statului național român au continuat să se manifeste și după abdicarea lui Al. I. Cuza și aducerea unui principe străin, urmând căi și îmbrăcând forme diverse, dar ținând continuu la înfăptuirea acestui însemnat deziderat al națiunii noastre, cerut imperios de însuși stadiul dezvoltării economice și politice a societății românești, care nu-și putea urma mersul său înainte „din cauza piedicii puse de suzeranitatea otomană”¹. Tocmai asupra acestor aspecte ale luptei pentru cucerirea independenței, care a avut loc în decada anterioară proclamării sale, ne propunem să ne oprim în rindurile ce urmează.

Hotărârea fermă de a impune drepturile și dorințele țării, de a apăra suveranitatea noastră națională și integritatea teritorială, esența unor măsuri întreprinse în acest sens pe plan intern, viguroasa activitate diplomatică desfășurată fără răgaz și îndeosebi în direcția cuceririi unui statut al independenței alcătuiesc trăsături caracteristice ale acestei etape, vădind în mod elocvent „voința unanimă de independență a poporului român, de afirmare a propriei sale ființe naționale”². Acțiunile guvernului nu constituiau decât exprimarea unui larg curent de opinie decis să atingă țelul final — deplina independență — chiar dacă metodele folosite aveau să difere, fiind mai radicale sau mai moderate, în funcție de exponenții partidelor aflate la putere și de condițiile concrete existente într-o perioadă sau alta.

Socotim edificatoare sub acest aspect aprecierea făcută de diplomatul belgian J. Jooris, acreditat la București, politicii externe a României din timpul guvernării conservatoare — valabilă însă pentru întreaga etapă avută în vedere — și care menționa că aceasta era „îndreptată exclusiv spre desprinderea completă și definitivă din legăturile de vasalitate față de Poartă, spre stabilirea unor legături demne cu țările Europei”³. Într-adevăr,

¹ V. Maclu, *Condițiile interne ale proclamării independenței României*, București, 1955, p. 19—20.

² Gh. Piaton, *Afirmarea suveranității României în preajma războiului din 1877—1878. Mărturii din Arhivele Belgiei*, în *Studii și materiale de istorie modernă*, vol. V, Edit. Academiei R.S.R., București, 1975, p. 156.

³ *Ibidem*, p. 154.

întreaga politică a statului român a avut ca obiectiv fundamental cucerirea independenței și creșterea prestigiului internațional al țării, căruia i s-au circumscris principalele sale acțiuni. Chiar aducerea pe tronul României a unui principe dintr-o familie domnitoare europeană era nemijlocit legală — în accepțiunea celor care militau pentru instaurarea unei dinastii străine ereditare — de accelerarea procesului cuceririi independenței, de obținerea cu mai mulți sorți de izbândă a recunoașterii acestui fapt de către puterile garante.

Asocierea aducerii prințului străin cu ideea cuceririi independenței țării își făcuse loc și în cercurile diplomatice străine, după cum se poate constata și din raportul consulului general al Franței la București, H. Tillos, din 9 aprilie 1866, adresat ministrului de Externe al Franței, care sublinia că „sub principiul prințului străin se ascunde ideea de independență”⁴, dacă nu imediată cel puțin într-un timp cât mai apropiat. Totodată, diplomatul francez relatează că „această independență exista de fapt”, singura legătură cu Poarta constituind-o plata tributului.

În timp ce românii doreau ca prin aducerea prințului străin să grăbească obținerea independenței, Turcia, sub influența tendințelor de reorganizare pe baze moderne a imperiului, urmărea dimpotrivă integrarea într-un singur stat a tuturor teritoriilor și țărilor aflate sub dominația sau suzeranitatea sa. Tocmai de aceea ea punea condiții deosebit de grele pentru recunoașterea lui Carol ca domn, condiții ce tăgăduiau vechile drepturi ale țării și împotriva cărora a trebuit să se desfășoare o susținută activitate, soldată cu cedările cunoscute din partea ambelor părți⁵. În împrejurările date nu a fost posibil să se obțină mai mult pe linia satisfacerii dorințelor legitime ale poporului nostru, astfel încât — așa cum arăta Nicolae Iorga — „noua situație de drept care ne scădea așa de mult trebui totuși să fie primită, fie și cu ferma hotărâre de a-i eluda în practică toate urmările — ceea ce s-a și făcut”⁶.

Într-adevăr, față de poziția ostentativă a puterii suzerane, năzuințele României spre independență, pregătirile sale pentru înlăturarea legăturilor de vasalitate ce o legau de Poartă aveau să devină tot mai ferme, iar urmărirea realizării lor tot mai perseverentă. Metoda înlăturării acestor legături anacronice prin cuceriri succesive, care să fie acceptate ca fapt implinit, a devenit în asemenea condiții un obiectiv constant și necesar al politicii românești de pînă la 9 mai 1877, toate izbînzile dobîndite în această direcție semnificînd trepte însemnate spre neatîrnare.

Pe această linie se înscrie promulgarea, în aprilie 1867, a „Legii pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale”, prin care se adopta sistemul monetar decimal metric al Uniunii Monetare Latine⁷. În dezbaterile la proiectul acestei legi, Vasile Boerescu, susținînd necesitatea și legalitatea emiterii monetei naționale, arăta că noi dețineam din vechime dreptul de a bate monetă și, chiar dacă un timp nu-l exersasem, el a continuat totuși să existe. „Este iarăși adevărat — adăuga vorbitorul — că dreptul de a bate monetă este atribut al suveranității unui popor”, dar nu singurul și nici cel esențial, iar românii „au avut și au pe lingă acest drept

⁴ Arh. St. Buc., Microfilme Franța, rol. 12, f. 278.

⁵ Cu toate stăruințele depuse de diplomația română, cedările turcilor față de pretențiile inițiale nu au fost decît parțiale. Între cele mai însemnate se numără: recunoașterea domnului cu titlu ereditar; posibilitatea de a avea o armată regulată de 30.000 oameni — deci mai numeroasă decît prevedea Convenția de la Paris din 1858 —, înlăturarea solicitării de a funcționa un agent comercial turc la București, a cărui prezență ar fi încordat și mai mult raporturile și așa destul de complicate, prin încercarea de amestec în treburile interne ale țării pe care, fără îndoială, ar fi manifestat-o; dreptul de a încheia tratate, fie și comerciale, de a întreține relații cu alte state și de a avea decorații proprii continuă încă să fie oprit, iar baterea unei monete era admisă numai conținînd semnul vasalității. Pe aceleași baze a fost elaborat și firmanul de investitură, pentru primirea căruia domnul a trebuit să meargă la Constantinopol.

⁶ N. Iorga, *Războiul pentru independența României. Acțiuni diplomatice și stîrd de spirit*, București, 1927, p. 28.

⁷ Arh. St. București, fond Senat, dos. 146/1867—1868, pach. 11, f. 17.

și alte drepturi mai însemnate, care probează într-un mod evident perfectă lor suveranitate interioară”⁸.

Față de protestele Turciei, guvernul român arăta că măsura a fost determinată de necesități economice și că acum, când moneda era pusă în circulație, nu se mai putea reveni asupra exercitării acestui drept, fără să se producă tulburări interne; era deci necesară admiterea faptului împlinit. Se reușea în acest fel aplicarea unei măsuri interne favorabile dezvoltării economice a țării și doveditoare a suveranității sale, ceea ce demonstra în mod evident că restricțiile impuse din afară nu puteau rezista mersului mereu ascendent al societății românești, ci numai îi creau greutateți și întârzieri temporare.

Pe aceeași cale a dobândirii tuturor drepturilor ce revin unui stat suveran s-au înscris și măsurile de înființare a decorațiilor naționale, urmându-se și în acest domeniu, ca de altfel și în acela al baterii monetei, inițiativele luate de Al. I. Cuza. Astfel, prin Legea de organizare a armatei din 1868, modificată în 1872, se instituia în mod definitiv medalia „Virtutea militară”, creată de Al. I. Cuza încă din 1864. Deși prin lege fusese destinată numai sergenților, regulamentul promulgat în 1872 prevedea două clase: medalia de aur pentru ofițeri și cea de argint pentru gradele inferioare, aceasta fiind forma sub care o găsim acordată și în timpul războiului pentru independență⁹. Tot în anul 1872 a fost decretată înființarea unei „decorații pentru ofițeri”, de fapt un semn onorific, de argint pentru cei ce serviseră 18 ani în armată și de aur pentru aceia care împliniseră 25 ani de serviciu. Distribuirea acestora s-a făcut chiar în anul respectiv, după terminarea manevrelor, cu ocazia trecerii în revistă a trupelor de către domnitor¹⁰, căutându-se ca prin solemnitatea înmînării lor să se sublinieze, odată mai mult, însemnătatea ce li se acorda. La 20 februarie 1876 a fost instituită medalia românească „Bene Merenti” pentru răsplătirea meritelor în domeniul științelor, artelor, literaturii, industriei, agriculturii etc., din nou hotărîrea țării trecînd înaintea restricțiilor Porții otomane. Nu era departe nici timpul când aveam să instituim un ordin național, dar precipitarea evenimentelor au făcut ca faptul că aibă loc numai după proclamarea independenței, însă imediat după aceea, ceea ce dovedește că preocuparea existase cu mult înainte¹¹.

Un alt obiectiv aflat în atenția guvernului român, considerat un mijloc eficace de afirmare a suveranității noastre, îl constituia încheierea de convenții și tratate cu alte state, față de realizarea cărora Imperiul otoman opunea o îndârjită rezistență. Dispute aprinse a suscitat, de pildă, problema încheierii convențiilor comerciale, împotriva cărora Turcia a luat poziție prin nota ministrului său de Externe, Rașid-pașan, adresată în septembrie 1873 marilor puteri europene, combătută prompt și demn de ministrul de Externe al României, V. Boerescu, precum și de agenții noștri diplomatici din străinătate. Generalul I. Ghica, agentul român la Constantinopol, s-a ridicat în aceste împrejurări cu tot curajul pentru apărarea intereselor românești, arătînd că poziția guvernului exprima voința întregului nostru popor, unul „din cele mai tenace, dornic la extrem de autonomia sa și decis mai curînd să cadă cu dreptul său, decît a-l abandona”¹².

Atitudinea hotărîtă a guvernului român avea să dea roade, marile puteri, cu excepția Turciei, devenind mai conciliante, chiar dacă nu toate aveau să renunțe imediat la rezervele lor. Adoptarea în 1874 a Legii vămilor era menită să favorizeze negocierile în curs asupra tratatelor de comerț a căror realizare România urmărea. Prima transpunere

⁸ B. Boerescu, *Discursuri politice, 1859—1883*, vol. I, București, 1910, p. 201—202.

⁹ C. Flondor și C. Moisiu, *Decorațiunile românești*, în *Enciclopedia României*, vol. I, București, 1938, p. 91.

¹⁰ D. A. Sturdza, *Domnia regelui Carol I. Fapte și cuvîntări*. Documente, tom. I, 1866—1876, București, 1906, p. 660.

¹¹ Este vorba de ordinul „Steaua României”, instituit de Legea adoptată la 9 mai 1877 (Arh. St. Buc., fond Senat, dos. 1 047/1876, f. 3—4).

¹² R. V. Bossy, *Politica externă a României între anii 1873—1880 privită de la agenția diplomatică din Roma*, București, 1929, p. 19.

în fapt a fost Convenția comercială româno-austro-ungară semnată la Viena la 10/22 iunie 1875, care, deși a adus unele prejudicii economiei noastre și îndeosebi tinerei industrii românești, a avut o anumită valoare politică pentru întărirea autonomiei vamale și pentru exprimarea dreptului suveran al țării de a încheia tratate fără amestecul Porții otomane. Convenția cuprindea clauza națiunii celei mai favorizate¹³, fiecare din părțile semnatare avînd dreptul să se bucure de toate avantajele pe care vreuna din ele le-ar fi acordat printr-o convenție altui stat.

Însemnătatea politică ce se acorda încheierii unor asemenea convenții de către statul român reiese și din cuvîntul lui Mihail Kogălniceanu, ministru de Externe, care în mai 1876 arăta că în reglementarea relațiilor cu puterile străine „România nu recunoaște de lucrătoare și îndatoritoare pentru sine decît legile și tarifele vamale votate de Corpurile sale legiuitoare și sacționate de domnul țerei, că orice modificare la acestea nu se poate face și impune comerțului nostru decît prin convențiunile și oșezămintele încheiate de noi înșine și că prin urmare tratatele străine... nu au nici nu pot avea... putere în cuprinsul țerei noastre”¹⁴. Era o replică răspicată dată acelora care considerau posibilă valabilitatea și în România a tratatelor existente între țările lor și Turcia.

Anul următor, la 15/27 martie 1876, s-a încheiat la București Convenția de comerț și navigație româno-rusă, bazată pe principiul aplicării tarifului acordat națiunii celei mai favorizate și al egalității de tratament între cele două state. În expunerea de motive asupra proiectului de lege pentru aprobarea acestei convenții se arată că prin încheierea sa „încă una din Puterile garante ale imunităților României rezultînd din propriile noastre tratate încheiate cu Turcia... confirmă din nou și într-un mod solemn dreptul țării de a trata direct și pe picior de cea mai perfectă egalitate cu puterile străine...”¹⁵. Se considera, totodată, că încheierea acestei convenții avea ca efect — pe lângă importanța sa politică — dezvoltarea și consolidarea relațiilor ce existau între cele două țări.

În urma măsurilor adoptate prin legea votată de Adunarea deputaților la 16 iulie 1876¹⁶, relațiile noastre comerciale s-au extins. Astfel, în lunile octombrie—decembrie 1876 s-au încheiat „declarații pentru reglementarea provizorie a relațiilor comerciale” între România și Franța, Italia, Marea Britanie, Tările de Jos și Elveția, iar în prima parte a anului 1877 cu Belgia și Grecia¹⁷.

De o deosebită însemnătate politică pentru țara noastră a fost Convenția consulară încheiată între România și Rusia la București, în noiembrie 1869, prin care cele două guverne reglementau poziția legală a naționalităților aparținînd unuia din aceste state și locuind sau domiciliînd în celălalt „pe baza principiilor admise de dreptul oamenilor în țările creștinătății”¹⁸. Reprezentînd prima convenție pe care România a încheiat-o pe bază de egalitate cu o altă țară suverană înaintea cuceririi independenței de stat și fiind semnată fără acordul puterii suzerane, ea a constituit un precedent care a servit la afirmarea suveranității țării noastre în relațiile externe.

¹³ Arh. Istorică a M.A.E., dos. 20/1875, f. 69.

¹⁴ Ibidem, f. 223.

¹⁵ Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. I, partea I-a, Ed. Academiei, 1954, p. 341—343.

¹⁶ Pentru ca aria relațiilor noastre comerciale să se poată extinde, legea autoriza guvernul român „să preschimbe” cu guvernele altor state, ce începuseră sau își propuneau să înceapă negocieri pentru încheierea de convenții comerciale cu România, „declarațiunile”, prin care „sub condițiune de reciprocitate” îi se acordau pe termen de 9 luni condițiile prevăzute în tratatul cu Austro-Ungaria, deci clauza națiunii celei mai favorizate, exceptînd avantajele speciale ce decurgeau din situația acesteia de stat limitrof („Monitorul oficial”, nr. 168 din 31 iulie/12 august 1876, p. 4 223). Ulterior, aceste declarații au fost prelungite cu asentimentul ambelor guverne semnatare, de regulă pipă la reglementarea raporturilor prin convenții comerciale.

¹⁷ I. Ionașcu, P. Bărbulescu, Gh. Gheorghe *Tratatul internațional ale României, 1354—1920*, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1975, p. 215—217; 219; 221; 222—223.

¹⁸ Arh. Istorică a M.A.E., dos. 108/1869, f. 331.

O altă înțelegere importantă prin conținutul și tendințele sale a constituit-o Tratatul de alianță româno-sirb din ianuarie 1868, în care se prevedea garantarea reciprocă a autonomiei celor două state și pregătirea luptei comune nu numai pentru asigurarea acesteia, „ci și pentru întinderea ei pînă la marginile independenței”¹⁹. Pe aceleași coordonate ale luptei comune pentru cucerirea independenței se înscriu și tratativele purtate cu Grecia în timpul celor două vizite ale prințului Ipsilanti la București în anul 1869, prin care se urmărea „reglementarea în viitor a condițiilor pentru o acțiune comună între ele în vederea independenței complete a României și a provinciilor grecești din Turcia”²⁰.

Fără a ne opri asupra numeroaselor convenții încheiate în această perioadă pentru reglementarea legăturilor poștale și telegrafice, a navigației pe râuri etc., care nu au jucat un rol deosebit sub aspectul urmărit, remarcăm totuși faptul că ele au contribuit în a face permanent simțită prezența țării noastre în relațiile internaționale. De asemenea, putem constata tendința vădită de afirmare pe plan extern a țării în orice împrejurare, fie că era vorba de aderări la tratate sau organisme internaționale, fie de participări la manifestări cu caracter universal.

Astfel, de pildă, cu ocazia încheierii convențiilor telegrafice internaționale — de la Viena din iulie 1868²¹ și de la Roma din ianuarie 1872²² — România s-a aflat printre semnatarii acestora alături de alte state, inclusiv Turcia, dar distinct de aceasta, ca o mărturie grăitoare a faptului că era un stat separat, de sine stătător, și nu parte integrantă a Imperiului otoman, așa cum Turcia încerca să pretindă. În aceleași condiții a participat România și la înființarea Uniunii Poștale Generale la Berna, în octombrie 1874, al cărei membru fondator s-a numărat. Aderarea la Convenția de la Geneva din 1875 a Societăților de Cruce Roșie a prilejuit noi controverse cu Turcia, guvernul român respingînd cu hotărîre declarația ministrului de Externe al acesteia, Savfet pașa, care afirma că semnătura Porții era valabilă și pentru „Principatele Unite vasale”²³. Fermitatea României în apărarea drepturilor sale a impus Turciei și de această dată.

În ceea ce privește participarea țării noastre la manifestări cu caracter internațional, este demn de reținut faptul că România a luat parte la Expoziția universală de la Paris din 1867, expunînd pentru prima dată într-un pavilion propriu, separat de al Turciei, în care prezentase pînă atunci. În fruntea Comitetului de organizare s-a aflat Al. Odobescu, care a depus eforturi deosebite pentru reușita expoziției, pavilionul românesc fiind elogios apreciat. Aceeași prețuire s-a acordat prezentării țării noastre și la Expoziția Universală de la Viena din 1873, unde personalități reprezentative ale culturii românești, ca P. S. Aurelian și dr. C. Davila, au făcut parte din juriul internațional al expoziției, ca o mărturie grăitoare a creșterii prestigiului țării noastre pe plan extern. Cele două prezențe mondiale românești pot fi apreciate ca un succes nu numai prin jînuta și rezultatele obținute, ci și prin modul semnificativ în care expusele ca stat distinct, în plină ascensiune economică și politică, dornic a se manifesta tot mai mult pe arena internațională și a se alătura prin activitatea și poziția sa statelor înaintate europene.

O altă măsură întreprinsă de statul român pe linia afirmării suveranității sale, a cuceririi unui statut al independenței, fără a se lăsa intimidat de restricțiile pe care Poarta otomană se străduia să le impună, a fost înființarea de agenții diplomatice pe lângă guvernele marilor puteri, unde au fost numiți agenți capabili, meniți să desfășoare o activitate susținută pentru apărarea intereselor țării. Prin ei guvernul român urmărea să obțină rezolvări favorabile de ordin protocolar sau politic, și unele și altele vizînd

¹⁹ N. Iorga, *Politica externă a regelui Carol I*, București, 1916, p. 65.

²⁰ *Pagini din lupta poporului român pentru independență națională. 1877—1876*, Edit. politică, București, 1967, p. 41—42.

²¹ I. Ionașcu, P. Bărbulescu, Gh. Gheorghe, op. cit., p. 190.

²² Arh. Istorică a M.A.E., dos. 154/1872, f. 86—95.

²³ R. V. Bossy, op. cit., p. 22—23.

aceiași înalt obiectiv al afirmării și cuceririi independenței României. Agenții diplomați români aveau datoria să acționeze, și ei s-au străduit să o facă fără a pierde nici un prilej, pentru lămurirea cabinetelor europene pe lângă care erau acreditați și a opiniei publice internaționale asupra justeții cauzei noastre, în vederea obținerii sprijinului acestora în întreprinderile pe care guvernul român le-ar fi făcut la momentul oportun, pentru cucerirea independenței depline.

Cele trei agenții existente din vremea domniei lui Al. I. Cuza, la Constantinopol, Paris și Belgrad, erau insuficiente pentru atingerea unui asemenea scop. De aceea, încă din 1867 se punea problema înființării unor noi agenții diplomatice, considerându-se că situația politică a țării „cerc, în interesul României, să fie reprezentată pe lângă toate Puterile garante care au dat atâtea dovezi de solitudine pentru patria noastră”²⁴. În anul următor avea loc înființarea agenției diplomatice române la Viena, cu misiunea de a reprezenta interesele României și pe lângă guvernele de la Berlin și Petersburg, iar în mai 1872 se reușea realizarea unei agenții separate la Berlin. Prin Jurnalul Consiliului de miniștri din aprilie 1873, ca urmare a acceptului guvernului italian, se hotărâa acreditarea unui agent diplomatic la Roma și se luau măsuri pentru trimiterea la post a acestuia cât mai curînd posibil²⁵. Un an mai târziu avea loc înființarea agenției diplomatice române și la Petersburg, agentul nostru bucurîndu-se de o tratare plină de considerație, cu toată opoziția Turciei, care continua să nu recunoască României dreptul de a întreține relații cu alte state și de a avea reprezentanți diplomați.

În ciuda unor greutăți existente, ca de pildă dese schimbări ale miniștrilor de Externe, acțiunea „întregii noastre reprezentanțe diplomatice a rămas unitară, pe calea croită de interesele vitale ale țării, în cadrul evenimentelor ce se dezvoltă atunci”²⁶. Scopul principal a fost de a determina cabinetele europene să adopte o poziție favorabilă față de ideea independenței României și în acest sens s-a acționat continuu și cu multă îndemînare, folosindu-se toate căile posibile.

Despre concepțiile privind căile de obținere a independenței României, ca și despre modul de acționare pentru atingerea acestui țel, spațiul nu ne îngăduie să tratăm. Considerăm însă că acțiunile statului român pe linia cuceririi și afirmării independenței naționale, prezentate sau numai enunțate, sînt de natură să susțină ideea că momentul proclamării independenței a însemnat încununarea unor îndelungi pregătiri și acumulări, 9 Mai 1877 constituind exprimarea solemnă a împlinirii unui vechi și măreț ideal al poporului nostru, pentru care se făcuseră eforturi permanente și care avea să fie consfințit pe cîmpul de bătălie, prin grele jertfe de sînge și sacrificii materiale, în războiul din 1877—1878.

ACTIONS DE L'ÉTAT ROUMAIN POUR L'OBTENTION DE L'INDÉPENDANCE (1866—1876)

R é s u m é

En soulignant le fait que la lutte pour l'indépendance a constitué une manifestation permanente dans toute l'histoire de notre peuple, l'auteur insiste sur les mesures adoptées par l'état roumain pour affirmer la souveraineté du pays dans la décade antérieure à la proclamation de l'indépendance nationale, le 9 mai 1877.

²⁴ Arh. Istorică a M.A.E., dos. 174/1867, f. 9.

²⁵ *Ibidem*, dos. 261/1873, f. 134.

²⁶ R. V. Bossy, op. cit., p. 2.

La décision ferme pour imposer les droits de la Roumanie, pour défendre la souveraineté territoriale, l'essence de certaines mesures prises dans ce sens en ce qui concerne la politique intérieure, la vigoureuse activité diplomatique déployée sans cesse, spécialement pour la conquête d'un statut d'indépendance, ont formé les traits caractéristiques de cette étape, dans laquelle les actions du gouvernement n'ont été qu'une forme d'expression d'un ample courant d'opinion, décidé à atteindre le but final — la complète indépendance — même si les méthodes employées allaient différer, conformément aux conditions existantes, d'une période à l'autre.

La communication met en relief le fait que les aspirations de la Roumanie à l'indépendance, ses préparations pour écarter les liens de vassalité envers l'Empire Ottoman ont devenu de plus en plus fermes par rapport à la position ostentatrice du pouvoir suzerain, et en même temps elle remarque la persévérance avec laquelle était poursuivie la réalisation de ces aspirations. Dans ces circonstances, la méthode de la mise à l'écart de ces liens anachroniques par des conquêtes successives, qui soient acceptées comme un fait accompli, est devenue un objectif constant et nécessaire de la politique roumaine, toutes les réussites obtenues dans cette direction — et qui sont relevées dans la communication — ayant la signification des échelons d'une grande importance vers l'obtention de l'indépendance.

Ainsi, le moment de la proclamation de l'indépendance de la Roumanie, le 9 mai 1877, apparaît comme le résultat des amplies préparations et accumulations qui ont mené à l'accomplissement de ce grandiose idéal du peuple roumain.